

Hemställningsmotion 34

Malm m.fl.: Om åtgärder för att avhjälpa missförhållandena i beskattningen i samband med generationsväxling

Till Riksdagen

I den lantbrukspolitiska lagstiftningen har strävan under de senaste åren varit att få ner priserna på lantbrukslägenheter i samband med generationsskiftet. Både i landsbygdsnäringslagen (1295/90) och i lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/90) är förmånerna bundna till den köpesumma som betalas i samband med generationsskiftet.

I arvs- och gåvobeskattningen ligger det gängse värdet till grund för beskattningen. Det gängse värdet avgörs av skattemyndigheterna. Problemet har på den senaste tiden förvärrats av det faktum att värderingen inte baserar sig på det faktiska nu gällande gängse värdet för lantbruksmark utan på flera år gammal statistik på köp i vilka i praktiken ingår mark för också andra ändamål.

I de lantbrukspolitiska lagarna har den tillåtna köpesumman bundits till egendomens värde enligt ärvdabalkens 25 kapitel.

Det har länge varit känt att värderingen av egendom i samband med generationsskiftet förorsakar problem. Under de senaste åren har flera arbetsgrupper behandlat problemet utan att några åtgärder vidtagits. Bl.a. en lantbruksbeskattningsarbetsgrupp tog 1989 upp problemet, dock utan att den kunde visa på några konkreta förslag till förbättringar (Arbetsgruppsbetänkande 1989: VM 26).

Problemet är att bestämma ett pris som gör det ekonomiskt möjligt att genomföra generationsskiftet. Köpesumman skall vara tillräckligt hög för att gåvoskatt inte skall påföras övertagaren, men tillräckligt låg för att övertagaren skall komma i åtnjutande av stöd enligt landsbygdsnäringslagen såsom lån och startstöd, och för

att överlåtaren skall uppfylla villkoren för generationsväxlingspension.

I de fall där köparen i samband med generationsskiftet påför gåvoskatt på grund av ett gåvoartat köp stöter övertagaren också på ett annat beskattningsproblem. Det gäller de fall då köparen inte i rakt nedstigande led är släkt med säljaren. I dessa fall betraktas gåvan som inkomst i kommunalbeskattningen. Detta är mycket oskäligt i synnerhet i de fall då övertagaren är säljarens bröstarvinge med make. I praktiken betyder det att maken/hustrun av skattek tekniska skäl lämnas utanför köpet och inte får ha del i den gård där denna/hon dagligen utför sitt arbete, vilket inte är i överensstämmelse med dagens jämställdhetssträvanden.

Skattemyndigheterna borde inte få påföra arvs- och gåvoskatt i de fall där köpesumman är det pris som godkänts av lantbruksmyndigheterna.

I samband med generationsskiftet bör bägge makarna skattemässigt behandlas på samma sätt. Det innebär att kommunalskatten på sidorv i samband med generationsskiftet bör avskaffas.

Med hänvisning till det ovan anförda föreslår undertecknade att riksdagen måtte hemställa

att regeringen vidtar åtgärder så att arvs- och gåvoskatt inte påförs i samband med generationsväxlingar där köpesumman är det pris som godkänts av lantbruksmyndigheterna och att bägge makar vid generationsskiftet skattemässigt behandlas på samma sätt.

Helsingfors den 14 februari 1992

Håkan Malm
Håkan Nordman

Boris Renlund
Henrik Westerlund

Malm ym.: Sukupolvenvaihdon yhteydessä tapahtuvan verotuksen epäkohtien poistamisesta

Eduskunnalle

Maatalouspoliittisessa lainsäädännössä on viime vuosina pyritty alentamaan maatilojen hintoja sukupolvenvaihdon yhteydessä. Sekä maaseutuelinkeinolaissa (1295/90) että laissa maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä (1317/90) etuudet on sidottu sukupolvenvaihdon yhteydessä maksettavaan kauppahintaan.

Perintö- ja lahjaverotuksessa verotuksen perustana on käypä arvo. Käyvän arvon määräävät veroviranomaiset. Ongelmaa on viime aikoina pahentanut se tosiseikka, ettei arviointi perustu todelliseen nykyisiin vallitsevaan käypään maatalousmaan arvoon vaan useita vuosia vanhaan tilastoon kaupoista, joihin on käytännössä sisällynyt myös muihin tarkoituksiin käytettävää maata.

Maatalouspoliittisissa laeissa sallittu kauppasumma on sidottu omaisuuden arvoon perintökaaren 25 luvun mukaisesti.

Omaisuuden arvioinnin sukupolvenvaihdosten yhteydessä aiheuttamat ongelmat ovat olleet pitkään tiedossa. Viime vuosina useat työryhmät ovat käsitelleet ongelmaa. Kuitenkaan mihinkään toimenpiteisiin ei ole ryhdytty. Muun muassa maatalousverotusta käsitellyt työryhmä puuttui vuonna 1989 ongelmaan pystymättä kuitenkaan esittämään minkäänlaisia konkreettisia parannusehdotuksia (Työryhmämietintö 1989: VM 26).

Ongelmana on sellaisen hinnan määrittäminen, joka tekee sukupolvenvaihdon taloudellisesti mahdolliseksi. Kauppasumman on oltava riittävän suuri, jottei jatkajalle määrätä lahjaveroa, mutta riittävän alhainen, jotta jatkaja pääsisi nauttimaan maaseutuelinkeinolain mukaisista laina- ja käynnistystuista ja jotta luovuttaja täyt-

täisi sukupolvenvaihdoseläkkeelle asetetut ehdot.

Niissä tapauksissa, joissa ostajalle sukupolvenvaihdon yhteydessä määrätään lahjaluonteisen kaupan perusteella lahjaveroa, jatkaja törmää myös toiseen verotusongelmaan. Kyse on tapauksista, joissa ostaja ei ole suoraan alenevasa polvessa sukua myyjälle. Tällaisissa tapauksissa lahja katsotaan tuloksi kunnallisverotuksessa. Tämä on varsin kohtuutonta, erityisesti sellaisissa tapauksissa, joissa jatkaja on myyjän rintaperillinen puolisoineen. Käytännössä tämä merkitsee, että mies/vaimo jätetään veroteknisistä syistä kaupan ulkopuolelle, eikä hänellä saa olla osuutta tilassa, jolla hän tekee työtä päivittäin. Tämä ei ole sopusoinnussa nykyisten tasa-arvopyrkimysten kanssa.

Veroviranomaisten ei tulisi saada määrätä perintö- ja lahjaveroa tapauksissa, joissa kauppahinta on maatalousviranomaisten hyväksymä.

Sukupolvenvaihdosten yhteydessä molempia puolisoita tulisi kohdella verotuksessa samalla tavalla. Tämän vuoksi sivuperinnön kunnallisvero tulisi poistaa sukupolvenvaihdon yhteydessä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme kunnioittaen eduskunnan hyväksyttäväksi toivomuksen,

että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin siten, että perintö- ja lahjaveroa ei määrättäisi sukupolvenvaihdon yhteydessä sellaisissa tapauksissa, joissa kauppahinta on maatalousviranomaisten hyväksymä, ja että molempia puolisoita kohdellaan sukupolvenvaihdon yhteydessä verotuksessa samalla tavalla.

Helsingissä 14 päivänä helmikuuta 1992

**Håkan Malm
Håkan Nordman**

**Boris Renlund
Henrik Westerlund**